

Jaroslav Střítecký

Národnost: česká

Datum narození: 4. října 1941

Místo narození: České Meziříčí

Sociální zařazení: Jeho otec Jaroslav Střítecký se narodil jako nejmladší dítě rolníka Vincence Stříteckého. Po maturitě odešel na východní Slovensko, kde působil jako učitel a varhaník v obci Hýlov. Zde se seznámil se svou budoucí manželkou Eliškou Kosinovou. Po vzniku Slovenského štátu však rodiče museli Slovensko opustit. Útočiště našli v Českém Meziříčí na Opočensku, kde Jaroslav Střítecký získal místo varhaníka.

Akademické působení

Po maturitě na střední škole v Dobrušce odešel Jaroslav Střítecký do Brna na konzervatoř a poté nastoupil na filozofickou fakultu brněnské univerzity, kde v letech 1958–1963 studoval hudební vědu a historii. Roku 1963 úspěšně obhájil diplomovou práci z historie, která pojednávala o významném představiteli německého liberalismu G. G. Gervinovi. V témže roce ukončil také druhý obor, a to předložením práce o vztahu hudby a řeči. Akademickou půdu však neopustil, jako interní vědecký aspirant zůstal na katedře českých a světových dějin u profesora Jaroslava Kudrny. V prosinci 1966 obhájil disertační práci *Ke Gervinovu pojetí národa a státu*, na jejímž základě získal titul PhDr. Poté zastával až do roku 1986 funkci odborného asistenta na katedře filozofie a metodologie věd.

V 70. letech došlo na filozofické fakultě k reorganizačním změnám – z tohoto důvodu byl Jaroslav Střítecký roku 1970 přesunut na katedru sociologie, kde působil až do roku 1995. Na devět let pak dokonce stanul v jejím čele (1981–1990). I přes nepříznivé okolnosti dosáhla za jeho vedení katedra řady úspěchů a ocenění. Ke spolupráci přizval mnohé kolegy, kteří do té doby nesměli vyučovat, vytvořil zde poměrně svobodnou atmosféru a pracovní podmínky. Roku 1981 předložil kandidátskou disertační práci *Wilhelm Dilthey. Historické a filosofické zdroje duchovědné methodologie* a stal se kandidátem filozofických věd. Roku 1986 získal hodnost docenta sociologie, v únoru 1991 se habilitoval pro obor filozofie, a to na základě knihy *Dějiny a dějinnost. Studie k problému jednoty a jednotlivého u Diltheye a Kanta* z roku 1985. O dva roky později byl jmenován profesorem filozofie a začal spolupracovat s katedrou estetiky a hudební vědy. Od začátku devadesátých let vyučoval externě na JAMU a dodnes působí na Fakultě sociálních studií MU. Byl členem Vědecké rady MU (1990–1993) i Vědecké rady Filozofické fakulty MU (1981–1993). Je častým oponentem a vedoucím diplomových a disertačních prací a zasedá v odborných komisích při kvalifikačních řízeních, a to nejen v Brně, ale i Olomouci a Praze.

Ve výuce se zaměřoval především na filozofické a metodologické otázky společenskovedního poznání 19. a 20. století, na dějiny sociálních teorií a sociologie, na vybrané okruhy estetiky a sociologie umění. Vychoval řadu studentů, kteří poté významně působili na předních pracovištích a školách, především v oboru filozofie a sociologie.

Formování jeho vědeckého profilu ovlivnily také studijní zahraniční pobyty. Na kratší dobu vycestoval např. do Nizozemí (1966), opakovaně do Paříže (1967, 1968, 1985) a roku 1989 do Mnichova. Nejvíce na něj však zapůsobila stáž na Ústavu evropských dějin v Mohuči (1967–1968) a návštěvy přednášek Theodora Adorna a Jürgena Habermase ve Frankfurtu nad Mohanem. Jako hostující profesor vyučoval na Ústavu rakouských dějin University Leopolda Franzena v Innsbrucku (1994–1997) a na Institut für Kultursoziologie University Parise Lodrona v Salzburgu (1993–1995).

Ocenění vědeckou komunitou

Jaroslav Střítecký byl členem řady vědeckých institucí. Byl členem redakční rady časopisu *Host do domu*, lektorem nakladatelství Odeon pro německou literaturu, v letech 1990–1993 zasedal v kolegiu ČSAV a ve Vědecké radě Filozofického ústavu ČSAV v Praze. Dosud působí v Umělecké radě rektora JAMU, v Komisi pro sociální dějiny Österreichische Akademie der Wissenschaft.

Své výsledky často prezentoval v zahraničí. Přednášel na řadě německých a rakouských univerzit, ale také v Oxfordu a Budapešti. V německy mluvících zemích se stal velmi známou osobností. Často vystupoval v Bavorském rozhlase či v ORF a spolupracoval na cyklu přednášek o moderní české kultuře v mnichovském kulturním centru Gasteig.

Jaroslav Střítecký patří k zakladatelům vědeckého hnutí Bad Homburg Gruppe, které sdružuje významné české a německé historiky, sociology a filozofy. Jejich cílem je kritické prozkoumání česko-německých kulturních vztahů v období 1750–1939. Skupina vznikla v polovině 80. let a svou činnost zahájila v lednu 1990.

Výběr z díla

V pracích Jaroslava Stříteckého se projevuje interdisciplinarita s význačným filozofickým zaměřením. Problematikou německého liberalismu a filozofické sebereflexe historismu se zabýval již ve své kandidátské disertaci, která byla následně vydána v knižní podobě pod názvem *Dějiny a dějinnost. Studie k problému jednoty a jednotlivého u Diltheye a Kanta*. Publikoval studie o Gervinovu pojetí národa a státu (*Ke Gervinovu pojetí národa a státu*, 1965), věnoval se také formální estetice, českému myšlení a kulturnímu životu na přelomu 19. a 20. století. Z Adornova estetického semináře si odnesl zaujetí pro dílo Waltera Benjamina, jehož stěžejní texty zpřístupnil a vyložil v češtině (1979). Překládal nejen do češtiny, ale i do němčiny. Podílel se tak například na překladu Patočkova díla *Přirozený svět jako filozofický problém* (1990).

Velmi přínosné se staly rovněž jeho výklady postmoderny, kterou rozebíral u autorů jako Derrida, Foucault a Lyotard. Znalosti Adornovy filozofie mu pak umožnily analyzovat Habermasovu kritiku instrumentálního rozumu a komunikativní teorii jednání (*Proměny a konstanty Habermasovy sociologické teorie*, 1986). Problematice strukturalismu se věnoval prostřednictvím různých témat, od hudební estetiky až ke Gadamerovi (např. *Diltheyův strukturalismus dnes*, 1993)

V rámci sociologie se zajímá především o dějiny sociologie a sociální teorie – empirické výzkumy nepatří mezi jeho doménu. Velkou měrou jej zaujala otázka sociální racionality obsažená v úvahách teoretiků

frankfurtské školy. Velkým muzikologickým přínosem byl jeho překlad a rozbor Hanslickova pojednání *O hudebním krásnu* (1973). Kromě toho se zabýval vídeňskou modernou či operou na přelomu století a psal studie o souborném uměleckém díle.

Neodmyslitelnou součástí jeho vědecké činnosti se stala německá literatura, které věnoval velkou pozornost. Jeho sociologické a filozofické vzdělání mu otevřelo cestu k nevšední interpretaci německých velikánů, a to od Goetha až po autory moderní (Christa Wolf, Stefan Zweig, Peter Handke). Zaštiťoval jejich překlady do češtiny a doplňoval je originálními předmluvami.

Na jeho práce navazovali i někteří zahraniční autoři, jako například Gottfried Schramm (Freiburg), Hans Lemberg (Marburg), Ferdinand Seibt (Bochum), Eva Schmidt-Hartmannová (Mnichov) a mnoho dalších.

Evaluace

Jaroslav Strátecký je významným muzikologem, sociologem, historikem a estetikem. Jeho vědecký záběr je neuvěřitelně široký. Zabývá se tématy od klasické filozofie až po postmodernu. Ve svých analýzách prokazuje schopnost širokého zevšeobecnování, které je umocněno neotřelým jazykovým vyjadřováním. Je jedním z mála autorů, který dokáže spojit filozofii s její historicitou. Stráteckého odborná činnost je po celý život velmi úzce spjata s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity. Působil na několika pracovištích a v letech 1981–1990 vedl katedru sociologie. V současné době působí jako profesor na Ústavu hudební vědy FF MU.

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, habilitace a profesury, kart. 37/27.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, habilitace a profesury, kart. 53/4.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, habilitace a profesury, kart. 45/7.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, habilitace a profesury, kart. 55/6.

CELHOFFEROVÁ, Kristýna. Výběrová bibliografie prací Jaroslava Stráteckého. *Musicologica Brunensia*, 2011, roč. 46, č. 1–2, s. 9–13.

CELHOFFEROVÁ, Kristýna. *Jaroslav Strátecký* [online]. [cit. 5. dubna 2018]. Dostupné z: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1002906>.

HROCH, Jaroslav. Strátecký, Jaroslav. Dějiny a dějinnost. Studie k problému jednoty a jednotlivého u Diltheye a Kanta. *SPFFBU*, G 32, 1988, s. 113–114.

JANÁK, Dušan. *Jaroslav Strátecký* [online]. [cit. 5. dubna 2018]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Strátecký_Jaroslav>.

MACEK, Petr. Jaroslav Strátecký at 70. *Musicologica Brunensia*, 2011, roč. 46, č. 1–2, s. 5–7.